

ODPIS

Sygn. akt VI ACa 676/06

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2006 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA	– Urszula Wiercińska
Sędzia SA	– Krzysztof Tucharz
Sędzia SA	– Ewa Śniegocka
Protokolant	– Radosław Majda

**po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2006 r. w Warszawie
na rozprawie sprawy z powództwa „Z ” S.A. w C
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o nałożenie kary pieniężnej
na skutek apelacji powódki
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
z dnia 9maja 2005 r.**

sygn. akt XVII Ame 23/04

1. oddala apelację
2. zasądza od „Z ” SA w C na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za drugą instancję.

Uzasadnienie

Decyzją nr DPE/268/2004 z dnia 21 stycznia 2004 r. pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wymierzył powodowemu przedsiębiorstwu energetycznemu Z Spółce Akcyjnej z siedzibą w C karę pieniężną w wysokości 0,0776 % przychodu z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w 2002 r., tj. w kwocie 100.000 zł. za niewywiązanie się przez przedsiębiorstwo z obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych, określonego w § 1 ust. 1 i w § 2 pkt. 1 lit. b rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, a także ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz zakresu tego obowiązku (Dz. U. Nr 122, poz. 1336), wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 9 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne w brzmieniu do dnia 31 grudnia 2002 r.

Od powyższej decyzji Z S.A. w C wniosła odwołanie, wnosząc o uchylenie decyzji w całości.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2005r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zapis: „(Dz.U. 2003 Nr 153 poz. 1504 i Nr 203 poz. 1966)” zastąpił „(Dz.U. Nr 54 poz. 348 z późniejszymi zmianami)” oraz oddalił odwołanie w pozostałej części.

Rozpoznając odwołanie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne sprawy nie są sporne pomiędzy stronami, a w szczególności powodowa Spółka nie kwestionuje faktu, że nie zakupiła

energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych lub produkowanej w skojarzeniu z wytwarzaniem energii cieplnej bezpośrednio od wytwórców w obowiązującej w 2002 r. przedsiębiorstwo wysokości.

W tym stanie rzeczy – w ocenie Sądu Okręgowego rozważenia wymagał zarzut naruszenia art. 56 ust. 1 pkt. 1a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 153 poz., 1504 ze zm.) oraz § 1 ust. 1 i § 2 pkt. 1 lit. b rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła.

Sąd I instancji wskazał, że zmiana dokonana w treści art. 56 ust. 1 pkt. 1a ustawy Prawo energetyczne dokonana ustawą z dnia 24 lipca 2002 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne, była konsekwencją zmiany redakcyjnej obowiązku wynikającego pierwotnie z art. 9 ust. 3, a od 1 stycznia 2003 r. art. 9a ust. 1 ustawy Prawo energetyczne i polegała na zastąpieniu art. 9 ust. 3 przez art. 9a. Uwzględniając fakt, że wymieniona nowelizacja nie zawierała normy intertemporalnej przyjąć należy, że ustawodawca nie zakładał w tym wypadku tzw. „skutku abolicyjnego” wobec przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia obowiązku zakupu energii „zielonej” pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy. Uznanie, że przedsiębiorcy nie podlegają karze wobec wejścia w życie nowej ustawy, byłoby także sprzeczne z konstytucyjną zasadą państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) oraz zasadą równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji), skoro na gruncie obowiązującego porządku prawnego, zachowanie takie (nieprzestrzeganie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych) było dotychczas i jest nadal penalizowane.

Zdaniem Sądu I instancji - dla oceny zachowania się przedsiębiorstwa energetycznego w zakresie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł

odnawialnych przed dniem 1 stycznia 2003 r. należy stosować przepisy obowiązujące w tym czasie. Dlatego też pozwany powinien powołać się na podstawę prawną obowiązującą w dacie naruszenia prawa (w przedmiotowej sprawie powinno być wskazane inne miejsce publikacji, odpowiadające stanowi prawnemu na dzień 31 grudnia 2002 r.) - pkt. I wyroku.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut naruszenia art. 3 pkt. 20 w związku z art. 56 ust. 1 pkt. 1a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne przez błędną interpretację, sprzeczną z celami, jakie leżały u podstaw regulacji ustawowej. Definicja ustawowa „odnawialnego źródła energii” nie zmienia znaczenia słowa „źródło”, oznaczającego początek czegoś lub miejsce powstawania czegoś. Wbrew wywodom powódki, ustawodawca w art. 9 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne w brzmieniu obowiązującym w 2002 r., jak i w § 1 ust. 1 i § 2 pkt. 1 lit. b rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, a także ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz zakresu tego obowiązku definiuje obowiązek zakupu energii ze źródeł, a nie pochodzącej ze źródła, co oznacza, że obowiązek ten należy łączyć nie tylko ze sposobem wytworzenia energii, ale również z miejscem zakupu i to wyłącznie na terytorium Polski.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał za trafne stanowisko pozwanego, że powódka nie kupując wymaganej ilości energii „zielonej” od producenta naruszyła obowiązek określony w § 1 ust. 1 i § 2 pkt. 1 lit. b rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. Wymierzona kara ma zaś w istocie wysokość symboliczną, stanowiąc 0,0776 % przychodu z działalności koncesjonowanej powodowej Spółki, osiągniętego w 2002 r. i trudno w tej sytuacji uznać, że nie uwzględnia okoliczności na korzyść przedsiębiorstwa.

Powyższy wyrok w całości apelacją zaskarżyła Z S.A. zarzucając:
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 56 ust. 1 pkt. 1a ustawy Prawo

energetyczne po nowelizacji w 2002 roku przez dowolne uznanie, że przepis ten stanowi podstawę prawną do nakładania kar za lata poprzednie przed jego obowiązywaniem w kontekście braku przepisów międzyczasowych.

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 156 k.p.a. przez dokonanie zmiany zaskarżonej decyzji w części, w jakiej dotyczy stanu prawnego obowiązującego w czasie istnienia obowiązku zakupu energii odnawialnej i uznanie, że wydana decyzja ma podstawę prawną w odniesieniu do stanu faktycznego (czasowego) nią objętym
- nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy i nie rozpoznanie istoty żądania zawartego w punkcie 1 odwołania przez uznanie, że Decyzja Prezesa URE ma charakter deklaratoryjny, a ustawowa kara charakter obligatoryjny.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o uchylenie w całości orzeczenia i uwzględnienie złożonego odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna. Stan faktyczny sprawy pozostawał poza sporem stron, kwestią różniącą uczestników procesu była wyłącznie ocena prawna.

Zasadnicze znaczenie dla prawidłowości rozstrzygnięcia ma wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji i wydanego wskutek jej zaskarżenia wyroku. Jak wynika z niekwestionowanych ustaleń przypisane stronie powodowej działanie naruszające obowiązek zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych miało miejsce w 2002 r. Wówczas obowiązywał art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne w następującym brzmieniu „Minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, nałoży na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem lub przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej lub ciepła obowiązek zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, a także ciepła ze źródeł

niekonwencjonalnych i odnawialnych, oraz określi szczegółowy zakres tego obowiązku, uwzględniając technologię wytwarzania energii, wielkość źródła oraz sposób uwzględniania w taryfach kosztów jej zakupu”. Na podstawie powyższej delegacji ustawowej Minister Gospodarki wydał rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, a także ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz zakresu tego obowiązku. Z § 2 rozporządzenia jednoznacznie wynika, że obowiązek zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych zostanie uznany za spełniony, jeżeli udział ilości energii elektrycznej wytworzonej w źródłach niekonwencjonalnych i odnawialnych w wykonanej, całkowitej rocznej, sprzedaży energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne wyniósł nie mniej niż 2,5% w 2002 r. Wyżej cytowany art. 9 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne obowiązywał do dnia 31 grudnia 2002 r. Z dniem 1 stycznia 2003 r. weszła bowiem w życie nowela do ustawy – Prawo energetyczne (ustawa z dnia 24 lipca 2002 r.), która skreśliła ust. 3 art. 9. W art. 6 stanowiła zaś, że do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a niezakończonych decyzją ostateczną stosuje się przepisy dotychczasowe. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. utraciło moc z dniem 30 czerwca 2003 r., kiedy to weszło w życie (z dniem 1 lipca 2003 r.) rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła. Podkreślić zatem należy, że wszystkie istotne zdarzenia oceniane z punktu widzenia prawa materialnego miały miejsce przed wejściem w życie: wyżej powołanej nowelizacji prawa energetycznego oraz przed wydaniem kolejnego rozporządzenia przez Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (z dnia 30 maja 2003 r.). Zdaniem Sądu Apelacyjnego cytowany przepis art. 6 ustawy z

dnia 24 lipca 2002 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne ma charakter wyłącznie procesowy a nie materialnoprawny. Upatrywanie w brzmieniu art. 6 treści o charakterze materialnoprawnym jest nieuprawnione – gdyby taki był zamiar ustawodawcy, sięgnięto by do odpowiednich rozwiązań prawnych, pozwalających na stosowanie nowych przepisów prawa materialnego do zdarzeń prawnie doniosłych mających miejsce w przeszłości, pod rządami dotychczas obowiązujących przepisów prawa materialnego. Przyjęcie powyższego poglądu co do treści normatywnej art. 6, jako przepisu regulującego wyłącznie procesowe zagadnienia międzyczasowe prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji właściwie zastosował wszystkie powołane w motywach wyroku przepisy prawa materialnego obowiązujące w czasie ocenianego zdarzenia – w 2002 r. Wątpliwe jest bowiem stosowanie przepisów ustawy, która weszła w życie 1 stycznia 2003 r. i rozporządzenia, które obowiązuje od 1 lipca 2003 r., do materialnoprawnej oceny zdarzeń, które miały miejsce w 2002 r. Wiąże się to z ogólną zasadą niedziałania prawa wstecz (*lex retro non agit*).

Kolejnym istotnym dla rozstrzygnięcia elementem, jest przyjęta w wydanych w sprawie orzeczeniach wykładnia użytego w art. 9 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne pojęcia „ze źródła”, której skutkiem jest uznanie, że obowiązek zakupu przez przedsiębiorstwa energetyczne tzw. energii „zielonej” jest spełniony jedynie wówczas, gdy energia elektryczna została zakupiona bezpośrednio u przedsiębiorców wytwarzających energię ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych. W ocenie Sądu odwoławczego powyższa interpretacja przepisu art. 9 ust. 3 jest trafna.

Dokonując wykładni słownej danego przepisu prawa należy zbadać element leksykalny normy, ustalić znaczenie każdego jej słowa oddzielnie, wyjaśnić syntaktyczną (dotyczącą składni) budowę normy i związek logiczny, zachodzący między jej częściami oraz wziąć pod uwagę styl ustawy, która tę normę zawiera (Eugeniusz Waśkowski – „Teoria wykładni prawa cywilnego”, W-wa, 1936 r.). Powyższe zasady odnieść należy do normy art. 9 ust. 3 ustawy

Prawo energetyczne w brzmieniu: „Minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, nałoży na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem lub przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej lub ciepła obowiązek zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, a także ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych, oraz określi szczegółowy zakres tego obowiązku, uwzględniając technologię wytwarzania energii, wielkość źródła oraz sposób uwzględniania w taryfach kosztów jej zakupu”. Użyty przez ustawodawcę zwrot „obowiązek zakupu ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych” ma jedno znaczenie – określa obowiązek zakupu energii „zielonej” bezpośrednio od jej wytwórców. „Źródło” oznacza bowiem miejsce pochodzenia. Uwzględniając więc logiczną (sens znaczeń) jaka istnieje pomiędzy słowami wykładanej normy uprawnionym jest wniosek, że cytowany przepis reguluje sytuację (i daje podstawy do dalszej regulacji w drodze rozporządzenia wykonawczego) przedsiębiorstw energetycznych, w zakresie ich obowiązku zakupu energii wytwarzanej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych. Ustawodawca budując normę: „nałoży na przedsiębiorstwa energetyczne ... obowiązek zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych ...” wprost wskazał (zakup ze źródeł), że spełnieniem obowiązku będzie zakup energii „zielonej” wyłącznie od przedsiębiorstw ją wytwarzających. Element stylistyczny i budowa gramatyczna normy nie wprowadzają odmiennych wniosków. Wykładnia realna mająca na celu wykrycie sensu rzeczywistego, wewnętrznego normy, również potwierdza wnioski, do których doprowadziła wykładnia słowna art. 9 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne. Dokonując wykładni realnej należy bowiem ustalić wiarygodną rację, a więc cel, który miano na względzie przy jej wydaniu (Eugeniusz Waśkowski – “Teoria wykładni prawa cywilnego”, W-wa, 1936 r.). Jaka jest racja art. 9 ust. 3. Otóż, zdaniem Sądu Apelacyjnego, cel tej instytucji jest oczywisty: rozwój przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem energii

elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych, co ma niezwykle istotne znaczenie przy stale rosnącym zapotrzebowaniu na energię elektryczną i zmniejszających się zasobach konwencjonalnych do jej wytwarzania.

Tak więc wykładnia przepisu art. 9 ust. 3 ustawy Prawo energetyczne dokonana przez Sąd odwoławczy doprowadziła do wniosków tożsamyh z wnioskami, do których doszedł Sąd Okręgowy.

W konsekwencji kwestią, którą należy rozważyć jako ostatnią jest wysokość kary pieniężnej – 100.000 zł nałożonej na powódkę przez Prezesa URE zaskarżoną decyzją, w związku z nie wywiązaniem się z obowiązku zakupu energii elektrycznej nałożonego przepisami wydanymi na podstawie art. 9 ust. 3 (fakt prawidłowo ustalony przez Prezesa URE i Sąd I instancji) – art. 56 ust. 1 i 1a ustawy Prawo energetyczne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nałożona kara nie jest nadmierna. Zaznaczyć należy, że zgodnie z ust. 6 art. 56 „Ustalając wysokość kary pieniężnej Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Oczywistym jest, że szkodliwość czynu wiąże się z wyżej przedstawioną racją regulacji art. 9 ust. 3 i niezakupienie energii „zielonej” w odpowiedniej ilości negatywnie wpływa na rozwój przedsiębiorstw ją wytwarzających. Z tym zastrzeżeniem, że na rynku energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych pojawiły się trudności z realizacją obowiązku zakupu energii w ilości określonej rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r., co rzutuje na ocenę stopnia zawinienia (tu kwalifikowanego jako nieznaczny) podmiotu, który musiał ten obowiązek wypełnić. Uwzględnić również należy, że powódka przedmiotową karą została ukarana po raz pierwszy. Zatem w ocenie Sądu II instancji karą spełniającą wymienione w ust. 6 art. 56 przesłanki wpływające na jej wysokość jest właśnie kwota 100.000 zł stanowiąca 0,0776% przychodu z działalności koncesjonowanej powodowej Spółki osiągniętego w 2002 r., który wbrew stanowisku skarżącej, został prawidłowo obliczony.

Tym samym zarzuty podniesione w apelacji są chybione, zaś sposób ich sformułowania wskazuje na niezrozumienie treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji trafnie zastosował przepisy prawa, dokonując prawidłowej ich wykładni. Zmiana zaskarżonej decyzji objęta punktem pierwszym wyroku Sądu Okręgowego ma jedynie charakter techniczny i pozostaje bez wpływu na prawidłowość rozstrzygnięcia.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania odwoławczego postanowiono stosownie do treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy.
Za zgodność z oryginałem stwierdzam
Sekretarz Sądowy